

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Надежда Стефанова Станимирова

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по професионално направление 2.1. Филология – Литература на народите от Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия (История на скандинавските литератури – Норвежка литература)

на тема: **„Между традицията и бунта. Концепции за женска идентичност в творчеството на норвежките писателки от края на XIX век и първата половина на XX век“**

от доц. д-р Светлана Арnaudова,
катедра „Германистика и скандинавистика“, ФКНФ,
СУ „Св. Климент Охридски“

Дисертационният труд на Надежда Станимирова представлява мащабно и задълбочено интердисциплинарно изследване, което се фокусира върху динамиките и развитието на концепциите за женска идентичност в норвежката литература в края на 19 и първата половина на 20 век. Представеният текст е в обем от 279 стр. и се състои от въведение, две глави, заключение и библиография

Във въведението дисертантката обосновава избора на темата, като се позовава на наблюдението си, че въпреки многобройните изследвания на женското творчество в Норвегия в литературоведския дискурс липсва сравнителен анализ на произведенията на отделните авторки и отразената в тях представа за женска идентичност на фона на разгръщащото се женско движение с всичките му противоречия и многообразни проявления. Затова и

като задачи за изследване Станимирова дефинира откриването на прилики и разлики в концепциите за женски идентичности и причините за тях в контекста на епохата и в съществуването или липсата на приемственост между писателките. Друга важна цел на изследването е проследяването на обратното влияние на литературата от жени върху обществените нагласи за ролята на мястото на жената в норвежкото общество. Дисертантката вижда ново поле за изследване и в търсенето на връзка между литературния дискурс и женското движение в изследвания период и в проучването на въздействието на специфичното скандинавско наследство и европейския обществен и културен контекст върху творчеството на включените в изследването авторки – Камила Колет, Амалие Скрам, Сигрид Унсет и Кора Сандел. Важна цел на дисертационния труд е и проследяването на специфичните наратологични подходи и техники на четирите авторки и особено фокусирането върху разновидностите на разказваческия глас, който се явява един от маркерите за представяне на особеностите на женските идентичности в избраните за интерпретация произведения.

Избраната теоретична основа на дисертацията е особено подходяща за постигането на дефинираните цели. Тъй като Надежда Станимирова се занимава с изследване на социалния и културния контекст в Скандинавия и Европа и влиянието му върху литературата от жени и за жени, считам за особено подходящ избора на новия историзъм като една от теоретичните рамки на изследването, защото това теоретично течение дава възможност за интердисциплинарен подход при разглеждане на романите и защото подчертава връзката на литературата със заобикалящата я действителност. Дисертантката умело подчертава, че използва онези методи на новия историзъм, които са най-подходящи за целите на изследването, като с това показва широка осведоменост и суверенност при боравенето с теоретични

източници. Тъй като дисертацията обръща особено внимание на връзката между общество и идентичност, Надежда Станимирова въвежда като теоретична основа на труда си психологическата теория на Ериксон, която анализира обществото като основен фактор за формиране на личността, теорията на Гофман за изискването на обществото човекът да играе определени роли в него и да се съобразява с обществения морал и теорията на Мийд за невъзможността за формиране на идентичност извън пределите на комуникацията и обществото. При наратологичния анализ умело е използван терминологичният инструментариум на Жерар Женет, като фокусът пада върху анахроните и ролята на хомодиегетичния и хетеродиегетичния разказвач.

Във втората глава на дисертацията си Надежда Станимирова разглежда прецизно и детайлно историческите, социални и културни развития в Норвегия през 19 век, оказали влияние върху писането на литературата от жени в края на века, и творчеството на две ярки представителки на това време – Камила Колет и Амалие Скрам. Дисертантката показва завидна осведоменост и умения за работа с литературни и нелитературни текстове, като прави и детайлна оценка и анализ на фактите. Проследяват се процесите, водещи до възникването на организирано женско движение в Норвегия и се прави съпоставка между неговите цели и положението на жените в началото и края на века. Проследява се и влиянието на специфичните за този период литературни течения в Скандинавия и Норвегия. Тази глава е пространна, изчерпателна и задълбочена и представлява интерес не само за академичната и литературоведската общност, но и за голям кръг любознателни читатели, които ще намерят в нея не само нови и непубликувани досега в България факти за историята и културата на Норвегия и за взаимните влияния между Норвегия и Европа, но и ще разберат сложните връзки между социалния и

културния контекст и психологическите особености и предпоставки за развитието на женската идентичност. Камила Колет вижда поле за изява на жените в достъпа до образование и до признаване на техния глас, а Амалие Скрам критикува брачната институция и счита, че огромните разлики във възпитанието и образованието на жените водят до непълноценен брачен съюз. И двете авторки представят жените само в сферата на дома.

В трета глава на дисертацията се разглежда творчеството на Сигрид Унсет и Кора Сандел на фона на променящите се обществени нагласи в Норвегия в началото на 20 век. Първата авторка застъпва идеята, че жената се реализира предимно в семейството и чрез майчинството, а втората – че в съвременното, в което пише, съвместяването на традиционната женска роля и мечтата на жената-творец е невъзможно.

В заключението Надежда Станимирова убедително структурира обобщенията си за ролята на четирите писателки в обществените дебати и приноса им за промяната на общественото мнение за ролята на жените. От друга страна изследването показва, че нито една от тях не се включва пряко в женското движение. Особено ценни са и обобщенията за специфичните нараторгични подходи, използвани от авторките при изграждането на женските идентичности. Именно прецизните наблюдения върху спецификите на художествените текстове правят анализите и съпоставките многопластови и многозначни, извеждат на преден план фикционалността на литературния текст и дават възможност за отгласкването на дисертацията от едноизмерното поле на сравнението литература – биография - исторически контекст. Станимирова показва как художествените текстове заживяват собствен живот и често стават трибуна на възгледи и прозрения, различни от тези на техните авторки.

Богатата библиография към труда, в която са посочени 97 заглавия на български, норвежки и английски език, говори за изключително широкия поглед и осведоменост на дисертантката по въпросите, свързани с темата на изследването.

Позовавайки се на посочените по-горе качества на труда убедено препоръчвам на уважаемото научни жури да присъди на Надежда Станимирова образователната и научна степен „доктор”.

доц. д-р Светлана Арнаудова

София, 30 април 2019 г.